

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

Posudek na habilitační práci

„Cesta k Imaratu Kavkaz. Příběh severokavkazského džihádismu a Imarat Kavkaz jako nestátní ozbrojený aktér“

Habilitationt: Mgr. Tomáš Šmíd, Ph.D.

Oponent: doc. RNDr. Vincenc Kopeček, Ph.D.

Česky psaná habilitační práce předložená dr. Šmídem má celkem 671 stran. Již z tohoto čísla je jasné, že habilitantovi není možné vyčítat, že by v práci z hlediska obsahového něco opomenul. Svou odpověď na dvě výzkumné otázky, tj. (1) Jak se vyvíjel džihádismus na Severním Kavkaze? a (2) Jaký typ nestátního ozbrojeného aktéra představuje Imarat Kavkaz?, pojal velmi obsáhle a vytvořil tak dílo, které je jakousi kronikou islámského džihádismu na Severním Kavkaze a svým způsobem i kronikou strastiplného a zatím neúspěšného boje Čečenců za nezávislost na Rusku.

Ačkoliv je předložená habilitační práce až extrémně dlouhá (oponent nikdy žádnou delší graduační práci nečetl), její struktura je velmi jednoduchá, což je dáno i jednoduše položenými výzkumnými otázkami (viz výše). Text práce se skládá ze tří částí – metodologie, teorie nestátních ozbrojených aktérů a samotného příběhu Imaratu Kavkaz. Své komentáře k habilitační práci budu tedy členit dle těchto tří částí:

- 1) Metodologie. Podle mého názoru se jedná o nejlepší část práce. Tomáš Šmíd zde zcela vykládá karty na stůl a nechává čtenáře nahlédnout, aby těch metafor nebylo málo, do své metodologické kuchyně. Z textu metodologické části je patrné, že Tomáš Šmíd se v ní snaží hájit kvalitativní charakter práce, z valné části založené na několika desítkách rozhovorů s informanty, kteří byli součástí Imaratu Kavkaz či s ním jinak přišli do styku. Myslím, že implicitní habilitantovy obavy, zda jeho metodologie bude přijata, nejsou na místě, neboť každý, kdo se pohybuje v rámci kvalitativního interpretativního výzkumu a pracuje s metodou rozhovorů coby nástrojem pro sběr dat, a kdo se pohybuje v složitějším výzkumném terénu, musí před tím, jakým způsobem Tomáš Šmíd sbíral data, jen smeknout. Maximálně jen podotknu, že autor nepoužíval až tak snowball sampling (jak tvrdí na s. 22), ale spíše kombinaci chain referall samplingu a key informant samplingu. Snowball sampling má přeci jen určitá formální pravidla, zatímco habilitant se spíše snažil postupně doptávat a identifikovat respondenty a kriticky hodnotil kontakty, které obdržel. Toto pak ale není snowball sampling, ale spíše výše dvě zmiňované techniky samplingu.

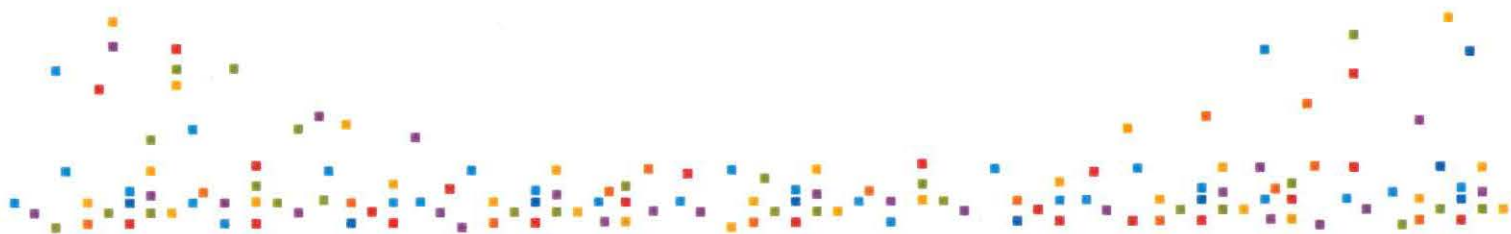

- 2) Druhá část práce přehledně zpracovává teorii nestátních ozbrojených aktérů. Autor si zde připravuje půdu pro svou analýzu, nicméně sama o sobě tato teoretická kapitola nic nového nepřináší (což je škoda) a zůstává na úrovni dobře napsaného učebního či přehledového textu. V tomto ohledu se jedná o nejslabší část práce, která navíc, vzhledem k tomu, že se jedná o česky psanou práci, nereflektuje nejnovější českou literaturu k tématu (viz např. Doboš 2020, Ludvík 2020) a i pasáže, které se věnují de facto státnosti, jsou postaveny na sice důležitých, ale poněkud zastaralých textech (Kolsto, Pegg) a nebere v potaz novější a velmi rozsáhlou literaturu z posledních cca 10 let.
- 3) Příběh Imaratu Kavkaz. Jedná se o komplexní kapitolu tvořící drtivou většinu textu práce. Na jednu stranu je to fascinující čtení o zápase mezi čečenským sekularismem, tarikatismem a džihádismem, na druhou stranu je však tato pasáž zatížena extrémním množstvím popisovaných událostí a jmen – a ač chápu autorovu snahu o detailní vysvětlení analyzovaného fenoménu, méně někdy opravdu znamená více. Pokud jsem se místy v textu ztrácel já, který se Kavkazu věnuji (byť zejména Jižnímu), bude s v něm nutně ztracen i běžný čtenář, pokud by práce měla být vydána knižně.

Obecně lze říci, že práce mohla mít rozpracovanější teorii, která by mohla být systematictěji využita pro analýzu v rámci třetí kapitoly, která často spadá do chronologického popisu událostí, který je sice zajímavý, ale místy přece jen zdlouhavý. Nicméně respektuji zde habilitantovu volbu žánru a jen konstatuji, že ve třetí části práce historik Šmíd poněkud upozadil politologa Šmída.

Jako politický geograf si však neodpustím ještě jednu poznámku. Habilitant při používání etnonymů tíhne k rusismům, používá např. termíny Darginci, Kabardinci, osetinský, lezginický apod., přičemž existují zavedená a jazykově správnější česká exonyma Dargové, Kabardžané, osetský, lezgský apod., viz autoritativní monografie V. Baara Národy na prahu 21. století.

I přes výše zmíněné dílčí výhrady hodnotím předloženou habilitační práci kladně a konstatuji, že **předložená habilitační práce je původní a podle mého nejlepšího vědomí a svědomí nečerpá eticky nepřípustným způsobem z prací jiných autorů či starších prací uchazeče a uvádí obvyklým způsobem všechny zdroje.** I po obsahové stránce habilitační práce Tomáše Šmída splňuje nároky na takovýto text kladené, hodnotím ji jako kvalitní monografii, která systematickou analýzou výrazným způsobem **doplňuje a rozšiřuje současné poznání Imaratu Kavkaz, a to v mezinárodním kontextu;** připojuji tedy **jednoznačné doporučení, aby práce byla přijata jako základ pro jmenování Mgr. Tomáše Šmída, Ph.D., docentem v oboru politologie.**

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

Do diskuse při obhajobě:

V současné rusko-ukrajinské válce se výrazným způsobem angažují jak kadyrovci na straně ruské, tak jejich čečenští oponenti na straně ukrajinské. Jaký dopad mají tyto události na džihádistské hnutí na Kavkaze a na jednotlivá etno-nacionalistická hnutí v regionu, zejména na to čečenské?

V Moravské Ostravě dne 13. října 2022

.....

doc. RNDr. Vincenc Kopeček, Ph.D.

